

TÍÐINDI

Hetta endar galið

– Vit verða nokk noydd til at sleppa umlættingini heilt, sigur Tanja Marnadóttir Ósá. Sonurin, Gabriel, sum hevur autismu, er til umlætting nakrar tímar hvønn hósdag og fimta hvønn leygardag í Ovarugøtu í Hoyvík. Men nú verða viðurskiftini broytt so bráðliga, at drongurin tolir tað ikki, sigur mamma Gabriel.

Marjun Dalsgaard

Í eina viku hevur Tanja Marnadóttir Ósá roynt at fingið fatur á Almannahverkinum fyri at fáa vissu fyri, hvørjar broytingar eru við at henda á heiminum, har drongurin er til umlætting nakrar tímar hvønn hósdag og fimta hvørt vikuskifti frá leygardag til sunnudag.

Hun hevur hoyrt, at eingin av teimum, sum varðar av dreinginum í dag, verður har frá 1. mai, men enn hava foreldrin einki hoyrt frá Almannahverkinum.

– Gabriel tekur 3-4 mánaðir um at venja seg við ein nýggjan persón, og hetta er um ein mánað. Eg dugi slett ikki at siggja, hvussu hetta skal ganga, sigur 28 ára gamla Tanja Marnadóttir Ósá.

Lítli Gabriel hevði ein stuðul, sum hann var sera fegin um, men hon fór niður at lesa. Gabriel fekk nýggjan stuðul. Tað tók langa tíð at venja seg við tað, men tað riggar sera væl í dag. Tí er mamman so kedd um, at tann stuðulin, sum Gabriel hevur í dag, er koyrd.

Orsøkin til at hon er koyrd er, at hon ikki hevur námsfrøðiliga útbúgving, sigur Tanja, men hon veit tað ikki við vissu.

Tanja Ósá kennir seg ótrygga, nú stórar broytingar verða framdar á umlættingarstovninum hjá soninum, sum hevur svara autismu

Lukkar av

Gabriel er fyra ára gamal. Hann hevur svara autismu, hevur einki mál, og skilir heldur ikki hvat foreldrin siga við hann. Um gerandisdagurin riggar væl, er Gabriel sum oftast glaður, kerligur og opin yvirfyri foreldrunum. Tey hava gott samband við hann og uppliva ein nærleika hóast stóru trupulleikarnar við samskiftinum.

Um dagligdagurin hjá honum broytist ógvusliga, ella ikki fungerar væl, lukkar hann tó púra av.

– Hann verður ørkymlaður, keddur og illur, og vit fáa ikki samband við hann, sigur Tanja.

Hon er bangin fyri, at tað endar við, at tey mugu taka

hann úr umlættingini, tí tað ávirkar hann alt ov nógv.

Tað ørkymlar hana, at hon einki hevur fingið at vita enn.

– Vit hava hoyrt tað frá starvsfólkunum, men tey hava tagnarskyldu. Tað undrar meg almikið, at vit einki hava fingið at vita formliga enn. Hesar stóru broytingarnar fara fram, uttan at vit vera kunnað, og verða framdar um ein mánað Men Gabriel tekur fleiri mánaðir um at venja seg vit eitt nýtt fólk, sigur Tanja.

Frá Almannahverkinum siga tey, at ein kunnandi fundur hevur verið í oktober, men tað hevur Tanja ikki fingið at vita.

– Vit finga at vita í juni,

at ein fundur helst fór at vera síðst í september - vit hoyrdu aldrin nakað aftur, sigur hon.

Náttarvaktin broytist

Umframt tað, at øll fólkini, sum vanliga eru um Gabriel, helst steðga, verður eisini tann broytingin, at stuðulin verður tikin burtur um náttina. Gabriel svevur náttina til sunnudag á umlættingarheiminum, og tá plagar stuðulin hjá honum at sova hjá honum, tí hann vaknar ofta um náttina.

– Tey siga, at tann vanliga náttarvaktin skal taka sær av honum um náttina - eg tori slett ikki hugsa um, hvussu tað fer at ganga, sigur Tanja.

Á heiminum siga tey, at tað bert er í innkoyringini, at eitt barn hevur ein stuðul. Men hetta er ikki galdandi fyri Gabriel, sigur Tanja.

– Vit hava fingið játtað 10 tímar um vikuna, men hann er har bara nakrar fáar tímar um vikuna - hin vegin skal hann hava ein stuðul fyri seg sjálvan - tað er tann avtalan, sum vit hava gjørt við tað almenna, sigur Tanja.

Upprunaliga vildu tey hava hann í eina familju, tí hann er so lítill enn. Tí varð avtalan, at Gabriel skuldi hava ein stuðul fyri seg sjálvan.

– Vit vita einki um, hvussu gamal hann er mentalt - í okkara verð er hann als ikki stórir, sigur mamman. Hon væntar, at endin verður, at tey noyðast at droppa umlættingina heilt.

Ikki spurd

Tanja sigur seg skilja, at útbúgvín fólk skulu í starv. Tó áttu tey, sum foreldur at verið spurd, heldur hon.

– Eingin hevur spurt okkum, hvussu tað fungerar. Tað skilji eg ikki. Vit vilja slett ikki góðtaka, at hon verður koyrd, sigur hon.

Hon hevur roynt at fingið fatur á Almannahverkinum síðan seinasta mikudag, men enn er tað ikki eydnast at fáa fatur á nøkrum, sum kan siga henni, hvussu landið liggur.

Enn hevur hon ikki fingið formliga at vita, hvussu um-

støðurnar hjá Gabriel verða broyttar.

Av royndum vita foreldrin hjá Gabriel, at tað tekur eini 3-4 mánaðir hjá honum at venja seg við ein nýggjan persón.

– Vit høvdu sum sagt ein stuðul, sum Gabriel var sera glaður fyri, tað gekk fint. So fór hon niður at lesa, og hendan nýggja, sum nú steðgar kom. Tað tók henni 4 mánaðir bara at fáa hann at koma til borðs, og fáa sær at eta.

– Eg eri so kedd um hetta - hetta er ræðuligt, hann er so lítill, sigur Tanja.

Saman við Steingrími Ósá eigur hon, umframt Gabriel, sjei ára gamla Benjamin. Tað er fyri at geva Benjamini meira tíð, at tey hava brúkt umlættingina.

Gabriel hevur einki mál. Tá hann er ótryggur lukkar hann av, men tá gerandisdagurin riggar, er hann glaður og kerligur

Vilja betra um skipanina

Eyðun Mohr Hansen, stjóri á Almannahverkinum, sigur, at broytingarnar skulu betra um viðurskiftini

Vit kunnu ikki byggja stovnin upp eftir einum starvfólki. Endamálið er júst, at barnið ikki skal vera so tengt at einum starvsfólki, tí hvat nú um viðkomandi er heima, ella sigur upp, ella okkurt annað?

Stjórin í Almannahverkinum harmast um, at Tanja Marnadóttir Ósá ikki hevur fingið fatur á nøkrum, sum kann greiða henni frá, hvat fer at henda við stovninum hjá barninum hjá henni.

– Tað eru 22 børn á stovninum, so man hevur

valt at kunna á fundum, og ein kunnandi fundur varð hildin í oktober, sigur Eyðun Mohr Hansen.

Harafrat verður ein kunnandi fundur tann 23. apríl, men tað er møguligt, at tað ber til at framskunda fundin, sigur stjórin. Hann vil somuleiðis umhugsa at kunna einstøku familjurnar hvør sær.

Men Tanja sigur, at hon als ikki hevur hoyrt um fundin, sum varð hildin í oktober.

– Vit finga at vita, at ein kunnandi fundur helst fór

at verða síðst í september, men so hoyrdu vit ikki meira um tað, sigur hon.

Broytingar í skipanini

Bygnaðarbroytingar í Almannahverkinum merkja, at øll starvsfólkini eru koyrd, og so verða nøkur sett av nýggjum. Endamálið við nýggju skipanini er at betra um viðurskiftini soleiðis, at fá fakliga útlærd fólk verða um viðskiftafólkini ístaðin fyri nógv ymisk fólk, sum ikki hava nakra fakliga útbúgving.

– Tað eru 22 børn á stovninum, og vit mugu hava eitt sterkt toymi við fólki, sum eru fakliga væl fyri. Vit kunnu ikki byggja skipanina upp eftir, hvørji starvsfólk viðskiftafólkini vilja hava, sigur Eyðun Mohr Hansen.

Eftir nýggju skipanini verður ikki ein fastur persónur um Gabriel, men nøkur fá, sum hann uppá sikt fer at kenna. Á hendan hátt verður hann ikki so tengdur at einum persóni, og tað er betur fyri allar partar, sigur Eyðun M. Hansen.

Men hetta er ikki avtalan sambært Tanju Marnadóttir.

– Vit hava fingið játtað 10 tímar um vikuna, men hann er har bara nakrar fáar tímar um vikuna. Hinvegin skal hann hava ein stuðul fyri seg sjálvan - tað er tann avtalan, sum vit hava gjørt við tað almenna, sigur hon.

Hon dugir væl at siggja, at tað kann vera gott, um tey ikki eru alt ov tengd at einum persóni.

– Eg dugi væl at siggja tað, men vit vilja gjarna hava

ein fastan stuðul, tí Gabriel er so lítill, og vit plaga bara at hava hann heima, um sjúka er, ella okkurt annað er í vegin, sigur Tanja.

Frá Almannahverkinum lova tey at tryggja eina skiftistíð, sum børnin kunnu liva við.

– Tað er ymiskt hvat tørvurin er, men vit leggja sjálvsagt hetta til rættis eftir tørvinum hjá tí einstaka, sigur Eyðun Mohr Hansen. Akkurát hvat og hvussu eru familjurnar tó ikki kunnaðar um enn.

